

Regeringens proposition

1979/80: 78

med förslag till lag om skyldighet för utländska kärende att ställa säkerhet för rättegångskostnader, m.m.;

beslutad den 10 januari 1980.

Regeringen föreslår riksdagen att anta de förslag som har tagits upp i bifogade utdrag av regeringsprotokoll ovan nämnda dag.

På regeringens vägnar

THORBJÖRN FÄLLDIN

HÅKAN WINBERG

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslås en ny lag om skyldighet för utländska kärende att ställa säkerhet för svarandens rättegångskostnader. Lagen är avsedd att ersätta den nuvarande lagen från år 1886 i samma ämne. I sak föreslås bl.a. att en utländsk medborgare som är bosatt i Sverige i fortsättningen skall slippa att ställa säkerhet. Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1980.

1 Förslag till

Lag om skyldighet för utländska kärende att ställa säkerhet för rättegångskostnader

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Om en utländsk medborgare som inte är bosatt här i landet eller en utländsk juridisk person vill väcka talan vid svensk domstol mot en svensk medborgare eller en svensk juridisk person, skall på svarandens yrkande käranden ställa säkerhet för de rättegångskostnader som han genom laga-kraftägande avgörande i målet kan bli skyldig att betala.

Vad som i denna lag sägs om mål gäller även ärenden. Med kärende jämställs en målsägande som för talan i brottmål och den som är sökande i ett ärende. Med svarande jämställs den som är tilltalad i brottmål och den som är sökandens motpart i ett ärende.

Den som är statslös eller politisk flykting skall i fråga om skyldigheten att ställa säkerhet enligt denna lag vara likställd med en medborgare i den stat där han är bosatt.

2 § Säkerhet behöver inte ställas i

1. mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
2. mål vid fastighetsdomstol som inte avser en arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist,
3. ansökningsmål enligt 11 kap. 17 § vattenlagen (1918:523),
4. växelmål och checkmål,
5. käromål som grundas på genstämning,
6. mål som har tagits upp efter offentlig stämning, och
7. mål vid förvaltningsdomstol eller marknadsdomstolen.

3 § Säkerheten skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld av minst två personer och vara solidarisk. Är säkerheten inte godkänd av svaranden, skall den prövas av domstolen. Med svarandens medgivande kan även annan säkerhet ställas.

Säkerheten skall tas i förvar av domstolen eller av den som domstolen utser.

4 § Yrkandet om säkerhet skall framställas senast när svaranden första gången skall föra talan i målet. Var svaranden på grund av laga förfall hindrad att framställa yrkandet då, skall han framställa det så snart det kan ske sedan förfallet upphörde.

När yrkandet om säkerhet har framställts, skall domstolen förelägga käranden att inom en viss tid ställa säkerhet. Ställs inte säkerhet som godkänns av svaranden eller av domstolen, skall talan avvisas.

5 § I den mån det har avtalats i internationella överenskommelser, som är bindande för Sverige, är utländska medborgare och utländska juridiska personer befriade från skyldigheten att ställa säkerhet och har samma befogenhet att kräva säkerhet som svenska medborgare och svenska juridiska personer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

Genom lagen upphävs lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada. Den gamla lagen gäller dock i fråga om säkerhet som har ställts före ikraftträdandet.

Om det i en lag eller en annan författning förekommer en hänvisning till den gamla lagen, skall hänvisningen i stället avse den nya lagen.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken

Härigenom förskrivs att 28 § lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Föreslagen lydelse

28 §¹

Utan hinder av nya rättegångsbalken eller vad i denna lag förordnats skola alltjämt anses som gällande

lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada, med iakttagande av att svaranden har att framställa yrkande, varom i 1 § nämnda lag sägs, inom tid, som i 34 kap. 2 § nya rättegångsbalken stadgas; samt

lagen den 30 maj 1930 om beräkning av lagstadgad tid.

Utan hinder av nya rättegångsbalken eller vad i denna lag förordnats skall lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid alltjämt anses som gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

¹ Senaste lydelse 1974: 575.

JUSTITIEDEPARTEMENTET

Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1979-11-15

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundebo, Wikström, Friggebo, Mogård, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelsohn, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Winberg

Lagrådsremiss med förslag till lag om skyldighet för utländska kärke att ställa säkerhet för rättegångskostnader, m.m.

1 Inledning

En utländsk medborgare eller en utländsk juridisk person som väcker talan mot en svensk medborgare eller en svensk juridisk person vid domstol här i landet är i princip skyldig att ställa säkerhet för de rättegångskostnader som han kan bli ålagd att betala. Bestämmelser härom finns i lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada. En utländsk medborgare är skyldig att ställa säkerhet enligt 1886 års lag oavsett om han är bosatt här i landet eller inte. Skyldigheten att ställa säkerhet kan emellertid upphävas genom överenskommelser med främmande stater. Sådana överenskommelser har också träffats i betydande utsträckning.

I mars 1979 lade den dåvarande regeringen fram en proposition (1978/79:186) med förslag till ändring i 1886 års lag. Förslaget innebar att en utländsk medborgare inte längre skulle vara skyldig att ställa säkerhet för svarandens rättegångskostnader, om han var bosatt i Sverige. Någon ändring i övrigt av lagens bestämmelser föreslogs inte.

I sitt betänkande med anledning av propositionen (JuU 1978/79:37) biträdde justitieutskottet i sak den föreslagna ändringen. Med anledning av ett motionsyrkande tog utskottet upp frågan om lagens språkliga utformning i stort. Utskottet framhöll att lagtexten, som endast obetydligt ändrats sedan tillkomsten år 1886, var ålderdomlig och svårläst. Enligt utskottet var den för många människor åtminstone delvis obegriplig. I samband med

den aktuella ändringen borde lagen därför ses över och moderniseras så att den fick en språklig utformning som svarade mot dagens krav. Översynen borde ankomma på regeringens kansli och en proposition föreläggas riksdagen snarast möjligt.

I enlighet med utskottets hemställan beslöt riksdagen att avslå propositionen och ge regeringen till känna vad utskottet hade anfört om framläggande av ett nytt lagförslag (rskr 1978/79:323).

2 Gällande rätt

Skyldigheten för en utländsk kärke att ställa säkerhet för rättegångskostnader skall ses mot bakgrund av att svenska domar och beslut i princip inte är verkställbara utomlands. Även om svaranden vinner målet kan han därför gå miste om ersättning för sina rättegångskostnader, om käranden saknar tillgångar i Sverige. De flesta länder ställer i sin interna lagstiftning liknande krav på utländska kärke som vill väcka talan mot det egna landets medborgare.

Skyldigheten att ställa säkerhet enligt 1886 års lag förutsätter att svaranden framställer ett yrkande härom. Ett sådant yrkande skall framställas senast när svaranden första gången skall föra talan i målet. Säkerheten skall bestå antingen av borgen av två personer med svenskt medborgarskap och hemvist i Sverige eller av en annan säkerhet som svaranden godkänner eller domstolen bestämmer. Begär svaranden att säkerhet skall ställas, skall rätten förelägga käranden att inom viss tid fullgöra sin skyldighet. Ställs inte säkerhet inom förelagd tid, skall målet avskrivas. I fråga om vissa typer av mål kan säkerhet inte krävas, nämligen om kärandens talan innefattar enbart genstämning, om den grundas på växel eller om den äger rum till följd av offentlig stämning. I praxis har lagen ansetts tillämplig även i brottmål (NJA 1900 s. 341).

Regeringen kan, efter avtal med främmande stat och under förutsättning av ömsesidighet, befria medborgare i den främmande staten eller juridiska personer, bildade i den staten enligt dess lag, från skyldigheten att ställa säkerhet. Under samma förutsättningar kan regeringen också tillerkänna utländska medborgare eller juridiska personer samma befogenhet att kräva säkerhet som tillkommer svenska medborgare.

Som tidigare har nämnts har Sverige i betydande utsträckning slutit avtal som medför att utländska medborgare eller utländska juridiska personer är befriade från skyldigheten att ställa säkerhet. Bestämmelser härom finns bl.a. i kungörelsen (1961:120) angående säkerhet för kostnad och skada i rättegång, i vilken talan föres av utländsk part. Befriade är, förutom medborgare i en del särskilt uppräknade stater med vilka Sverige har slutit bilaterala avtal, medborgare i stater som är anslutna till någon av Haagkonventionerna 1905 och 1954 angående vissa till civilprocessen

hörande ämnen, under förutsättning att medborgaren också har hemvist i en konventionsstat. Även juridiska personer som dels är hemmahörande i en stat som tillträtt någon av nämnda Haagkonventioner, dels har bildats enligt den statens lag, är befriade från nämnda skyldighet. Vidare är medborgare i stater som är anslutna till den europeiska bosättningskonventionen 1955 generellt befriade från skyldigheten att ställa säkerhet. En part som är medborgare i en stat i förhållande till vilken 1930 års civilprocesskonvention mellan Sverige samt Storbritannien och Nordirland är tillämplig åtnjuter samma befrielse, om han har sitt hemvist här i landet. Sistnämnda konvention är även tillämplig i förhållande till ett antal stater som ingår i det brittiska samväldet (t.ex. Australien och Canada).

I mål eller ärenden angående underhållsbidrag, som har anhängiggjorts enligt 1956 års konvention om indrivning av underhållsbidrag i utlandet, är enligt 1961 års kungörelse medborgare i till konventionen anslutna stater befriade från skyldigheten att ställa säkerhet. Detsamma gäller enligt en särskild förordning (1977:130) en medborgare eller en juridisk person i främmande stat i rättegång som avser tillämpning av lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn eller tillämpning av lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet. Nämnda båda lagar bygger på Haagkonventioner från 1958 och 1973.

Uppgift om vilka främmande stater som är anslutna till de nu nämnda konventionerna finns i kungörelsen (1971:4) om främmande staters anslutning till vissa av Sverige biträdade konventioner angående inbördes rätts hjälp m.m., kungörelsen (1966:406) angående tillämpning av lagen (1965:723) om erkännande och verkställighet av vissa utländska domar och beslut angående underhåll till barn samt förordningen (1977:743) om tillämpning av lagen (1976:108) om erkännande och verkställighet av utländskt avgörande angående underhållsskyldighet.

Enligt kungörelsen (1969:92) om befrielse från skyldighet att ställa säkerhet för kostnad och skada i rättegång angående internationell godsbefordran på väg är en medborgare eller en juridisk person i en stat, ansluten till 1956 års Genèvekonvention om fraktavtalet vid internationell godsbefordran på väg, inte skyldig att ställa säkerhet i rättegång med anledning av godsbefordran som avses i konventionen, om parten har sitt hemvist eller idkar rörelse med fast driftsställe i en konventionsstat. Motsvarande gäller enligt en kungörelse (1974:745) när fråga är om rättegång med anledning av befordringsavtal som avses i fördraget om godsbefordran med järnväg (CIM) eller fördraget om befordran med järnväg av resande och resgods (CIV) eller tilläggskonventionen 1966 till sistnämnda fördrag.

Med stöd av lagen (1969:644) om vissa rättigheter för statslösa personer och politiska flyktingar har regeringen meddelat bestämmelser om

befrielse för sådana personer att ställa säkerhet i rättegång. Enligt en till lagen anslutande kungörelse (1969:645) är den som är statslös eller politisk flykting befriad från skyldigheten att ställa säkerhet, om han stadigvarande vistas här i landet. I annat fall likställs han med medborgare i den stat där han vistas stadigvarande.

Främmande stater, vars medborgare är befriade från skyldigheten att ställa säkerhet i rättegång, har som regel åtagit sig att verkställa dom eller beslut angående rättegångskostnad som har meddelats här i landet. Motsvarande utfästelse har gjorts från svensk sida, se lagen (1899:12 s. 9) om verkställighet i visst fall av utländsk domstols beslut och till lagen anslutande kungörelse (1935:134).

3 Frågans tidigare behandling

I skrivelse till justitiedepartementet den 4 januari 1977 begärde statens invandrarverk att 1886 års lag skulle ses över. Enligt verket var lagen diskriminerande för de utlänningar som kommer från länder vars medborgare inte har undantagits från tillämpningen av lagen. Verket ifrågasatte om lagens effekter överensstämde med det synsätt rörande utlänningars likställdhet med svenska medborgare som kommit till uttryck i 2 kap. regeringsformen. Verket föreslog att lagen ändrades så att alla utländska medborgare med hemvist i Sverige befriades från skyldighet att ställa säkerhet i rättegång.

Med anledning av invandrarverkets skrivelse upprättades i justitiedepartementet en promemoria i ämnet, daterad 1979-01-17. I promemorian föreslogs att 1886 års lag upphävdes i sin helhet. Promemorian remissbehandlades. Samtliga remissinstanser godtog att kravet på säkerhet slopades beträffande utländska medborgare, bosatta i Sverige. Meningarna var däremot delade i frågan huruvida lagen borde upphävas i dess helhet. En sammanfattning av remissyttrandena finns i prop. 1978/79:186 s. 7-8.

I prop. 1978/79:186 framhölls att det i Sverige fanns ett mycket stort antal invandrare och andra fast bosatta personer med utländskt medborgarskap. I fråga om möjligheterna att verkställa en blivande dom förelåg beträffande dessa personer inte någon skillnad i förhållande till svenska medborgare som var bosatta här. Lagen kunde emellertid, utan att något rättsskyddsintresse förelåg, användas för att hindra eller försvåra för en utländsk medborgare att få sin rätt vid en svensk domstol. Detta förhållande var inte godtagbart. Det föreslogs därför att utländska medborgare, som var bosatta i Sverige, befriades från skyldigheten att ställa säkerhet enligt 1886 års lag.

Enligt vad som vidare anfördes i propositionen kunde det ifrågasättas om man inte borde gå längre och, såsom föreslogs i promemorian, upphäva

lagen i dess helhet. Även om lagen numera tillämpades endast i få fall, kunde det emellertid inte uteslutas att den hade en preventiv effekt när det gällde att avhålla rättssubjekt i utlandet från en obefogad talan vid svenska domstolar. Det var angeläget att denna effekt bestod. I likhet med vad som förordats av majoriteten av remissinstanserna föreslogs att lagen inte skulle upphävas utan alljämt gälla beträffande utländska medborgare, som inte var bosatta i Sverige, och utländska juridiska personer.

4 Föredragandens överväganden

Det förslag som lades fram i prop. 1978/79:186 har inte i sak mött någon erinran under riksdagsbehandlingen. Jag ansluter mig till förslaget att befria utländska medborgare som är bosatta här i landet från skyldighet att ställa säkerhet för rättegångskostnader.

Som justitieutskottet har framhållit är 1886 års lag ålderdomlig och svårläst. För många människor är den säkerligen åtminstone delvis obegriplig. Jag delar således uppfattningen att lagen bör i sin helhet ses över och moderniseras.

Den översyn av lagen som riksdagen har uttalat sig för kan knappast åstadkommas genom enbart en språklig omarbetning av den nuvarande lagtexten. Enligt min mening är det lämpligast att 1886 års lag ersätts av en helt ny lag i ämnet. I samband därmed bör, utöver vad som föreslogs i prop. 1978/79:186, en del sakliga ändringar göras. Bl.a. har begreppet "domstol" numera en delvis annan innebörd än vid lagens tillkomst, vilket kräver nya överväganden angående tillämpningsområdet. Även reglerna om säkerhetens beskaffenhet och omhändertagande av säkerheten bör ses över. Jag återkommer till dessa frågor i specialmotiveringen.

5 Upprättade lagförslag

I enlighet med det anförda har inom justitiedepartementet upprättats förslag till

1. lag om skyldighet för utländska kärende att ställa säkerhet för rättegångskostnader,
2. lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken.

Förslagen bör fogas till protokollet i detta ärende som *bilaga*.

6 Specialmotivering

6.1 Förslaget till lag om skyldighet för utländska kärke att ställa säkerhet för rättegångskostnader

1 § Om en utländsk medborgare som inte är bosatt här i landet eller en utländsk juridisk person vill väcka talan vid svensk domstol mot en svensk medborgare eller en svensk juridisk person, skall på svarandens yrkande kärke ställa säkerhet för de rättegångskostnader som han genom laga-kraftäggande avgörande i målet kan bli skyldig att betala.

Vad som i denna lag sägs om mål gäller även ärenden. Med kärke jämställs en målsäggande som för talan i brottmål och den som är sökande i ett ärende. Med svarande jämställs den som är tilltalad i brottmål och den som är sökandens motpart i ett ärende.

Paragrafen motsvarar tillsammans med 2 och 3 §§ samt 4 § första stycket 1 § i 1886 års lag.

I *första stycket* anges vem som är skyldig att ställa säkerhet och vad säkerheten skall täcka. Till skillnad mot vad som gäller enligt 1886 års lag är en utländsk medborgare inte skyldig att ställa säkerhet om han är bosatt här i landet. Frågan huruvida någon skall anses bosatt här eller inte får avgöras efter de grunder som gäller vid tillämpningen av 10 kap. 1 § första stycket rättegångsbalken (RB). Mantalsskrivning saknar i och för sig betydelse för frågan huruvida någon skall anses bosatt i Sverige eller inte (jfr 10 kap. 1 § andra stycket RB). Den omständigheten att en utländsk medborgare efter flyttning från Sverige fortfarande är mantalsskriven här medför inte att han fortfarande också skall anses bosatt här (jfr NJA 1965 s. 172). Är utlänningen bosatt både i Sverige och utomlands skall han inte vara skyldig att ställa säkerhet.

I rubriken till 1886 års lag och i 1 § i den lagen talas endast om "utländsk" resp. "inländsk man". Som framgår av 3 § i lagen anses den emellertid tillämplig även på juridiska personer. Den nya lagen är uttryckligen tillämplig när talan förs av eller mot en juridisk person.

Avgörande för frågan huruvida en juridisk person skall anses som svensk eller utländsk är om den juridiska personen har bildats enligt svensk eller utländsk lag (jfr 3 § 1886 års lag och 1 § tredje stycket lagen 1968:555 om rätt för utlänning och utländskt företag att idka näring här i riket).

Främmande stater är, liksom svenska staten, i detta sammanhang att betrakta som juridiska personer. Detsamma gäller kommuner och andra offentligrättsliga sammanslutningar samt internationella organ.

Med uttrycket "väcka talan" avses det förfarande varigenom ett mål anhängiggörs, vare sig det sker genom ansökan om stämning eller i annan ordning, t.ex. genom ansökan om lagsökning eller betalningsföreläggande.

Uttrycket "svensk domstol" i 1886 års lag torde ursprungligen ha syftat på de allmänna domstolarna, dvs. vad som nu motsvarar tingsrätt, hovrätt

och högsta domstolen. Begreppet "domstol" har emellertid efter hand kommit att utvidgas. Till domstol räknas numera, förutom de allmänna domstolarna, de särskilda domstolarna (t.ex. arbetsdomstolen), de allmänna förvaltningsdomstolarna (t.ex. länsrätterna) och de särskilda förvaltningsdomstolarna (t.ex. försäkringsrätterna). Det är oklart i vad mån 1886 års lag skall anses tillämplig i mål vid andra domstolar än de allmänna domstolarna. Det kan tilläggas att begreppet "allmän domstol" inte heller är entydigt. Fastighetsdomstol, dvs. tingsrätt i särskild sammansättning, har sålunda vid tillämpningen av bl.a. 10 kap. 17 § RB ansetts utgöra en särskild domstol.

Enligt min mening bör i den nya lagen användas samma domstolsbegrepp som i lagstiftningen i övrigt. Den bör alltså i princip vara tillämplig i mål vid alla de rättskipande organ som numera räknas till domstol. Några domstolar kommer ändå att falla utanför tillämpningsområdet därför att domstolen enbart utgör en besvärinstans, t.ex. bostadsdomstolen. Därutöver finns det en del typer av mål som bör undantas från tillämpningsområdet. Bestämmelser härom har tagits upp i 2 §.

Liksom enligt 1886 års lag behöver säkerhet ställas endast om svaranden yrkar det. I 4 § första stycket anges när ett sådant yrkande senast skall framställas. Säkerheten skall täcka de rättegångskostnader som kâranden genom ett lagakraftgânde avgörande i målet kan bli skyldig att betala. Vid uppskattningen av rättegångskostnadernas storlek skall alltså hänsyn tas till att rättegången kan komma att föras i flera instanser.

Om kâranden förlorar målet, skall betalningsskyldigheten för rättegångskostnaderna som regel fullgöras till svaranden. Har svaranden allmän rättshjâlp, gâller enligt 31 § rättshjâlpslagen (1972:429) att kâranden skall åläggas att utge ersättningen eller viss del därav till statsverket. Frågan huruvida ersättningen skall utges till svaranden eller till statsverket saknar betydelse för skyldigheten att ställa säkerhet.

Det är något tveksamt om 1886 års lag enligt sin ordalydelse kan anses tillämplig i ärenden vid domstol. Den till lagen anslutande kungörelsen (1961:120) utgår emellertid från att lagen gâller även i fråga om ärenden (se 1 § andra och tredje styckena). Det kan inte heller vara en lämplig ordning att skyldigheten att ställa säkerhet blir beroende av om saken handläggs som ett mål eller som ett ärende. Jag förordar därför att den nya lagen uttryckligen görs tillämplig i fråga om ärenden. Det bör då också anges att med kârande jämfställs den som är sökande i ett ärende och med svarande den som är sökandens motpart i ärendet. Den nya lagen bör vidare, i likhet med vad som nu gâller, tillämpas i fråga om en målsâgande som för talan i brottmål (NJA 1900 s. 341). Även detta bör komma till direkt uttryck i lagtexten.

I enlighet härmed anges i *andra stycket* av paragrafen att vad som sägs i denna lag om mål även gâller ärenden. Vidare anges att med kârande jämfställs en målsâgande som för talan i brottmål och den som är sökande i

ett ärende samt att med svarande jämföras den som är tilltalad i brottmål och den som är sökandens motpart i ett ärende.

Det kan tilläggas att ersättning för rättegångskostnader i ärenden som handläggs enligt lagen (1946:807) om handläggning av domstolsärenden torde utgå endast i fall då det rått en verklig intressemotsättning mellan parterna eller det följer av särskilda bestämmelser (jfr 11 och 12 §§ i lagen samt NJA 1979 s. 164).

2 § Säkerhet behöver inte ställas i

1. mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
2. mål vid fastighetsdomstol som inte avser en arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist,
3. ansökningsmål enligt 11 kap. 17 § vattenlagen (1918:523),
4. växelmål,
5. käromål som grundas på genstämning,
6. mål som har tagits upp efter offentlig stämning, och
7. mål vid förvaltningsdomstol eller marknadsdomstolen.

I paragrafen anges undantagen från kravet på säkerhet.

Enligt punkt 1 behöver säkerhet inte ställas i mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister. Enligt min mening talar övervägande skäl för att prövningen av en arbetstvist inte skall kunna hindras eller försvåras genom ett krav på säkerhet. Vidare är det inte ovanligt att rätten i dessa mål med stöd av 5 kap. 2 § nämnda lag förordnar att vardera parten skall bära sin rättegångskostnad. Ett krav på säkerhet får därför mindre betydelse i arbetstvister än i en vanlig rättegång. Undantaget enligt denna punkt gäller oavsett om målet anhängiggörs i tingsrätt eller i arbetsdomstolen.

Punkt 2 avser mål vid fastighetsdomstol. Bestämmelser om att en tvist eller en viss fråga skall prövas av fastighetsdomstol finns i ett stort antal lagar. Fastighetsmålen är av flera olika slag. En grupp utgörs av besvär över beslut av t.ex. fastighetsbildningsmyndighet eller arrendenämnd eller klander av beslut som fattats av en samfällighet. En annan grupp utgörs av mål om rätt eller skyldighet att inlösa fast egendom, lösensummans storlek, skadestånd och andra ersättningsfrågor. Exempel på bestämmelser som hör till den sistnämnda gruppen finns i bl.a. bostadsförvaltningslagen (1977:792), jordförvärvslagen (1979:230), lagen (1942:350) om fornminnen, byggnadslagen (1947:385), miljöskyddslagen (1969:387) och expropriationslagen (1972:719). Andra frågor som enligt särskilda föreskrifter skall prövas av fastighetsdomstol kan gälla utseende av god man eller förordnande av någon att hålla sammanträde, se t.ex. 7 och 20 §§ lagen (1973:1150) om förvaltning av samfälligheter.

Besvärsmålen faller utanför tillämpningsområdet redan på den grunden att talan inte väcks vid fastighetsdomstolen. Övriga fastighetsmål av det

slag som nyss har nämnts är ofta av sådan art att skyldigheten att ställa säkerhet mera sällan aktualiseras. Bl.a. gäller i en del fall att sökanden i princip skall stå för samtliga kostnader och kan förpliktas att lämna förskott på dessa. Dessutom kan framhållas att parterna i fall som nu avses ofta är inblandade i ett förfarande inför en förvaltningsmyndighet och att fastighetsdomstolens prövning endast avser särskilda tvistefrågor som uppkommer under det förfarandet. Mot bakgrund av det anförda förordar jag att fastighetsmål av de slag som hittills har nämnts undantas från den nya lagens tillämpningsområde.

En särskild grupp av fastighetsmål utgörs av arrende-, hyres- och bostadsrättstvister. En del sådana tvister skall prövas av arrendenämnd resp. hyresnämnd. I den mån prövningen inte ankommer på arrendenämnd eller hyresnämnd skall tvisten prövas av fastighetsdomstol, se 8 kap. 32 § och 12 kap. 71 § jordabalken, 77 § bostadsrättslagen (1971:479) och 17 § lagen (1957:390) om fiskearrenden. Mål som enligt det anförda skall prövas av fastighetsdomstol avser t.ex. utfående av arrende eller hyra som inte har betalats eller förverkande av nyttjanderätten. I dessa liksom i övriga fall när en arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist skall prövas av fastighetsdomstol saknas anledning att föreskriva undantag från kravet på säkerhet.

I punkt 2 sägs därför att säkerhet inte behöver ställas i mål vid fastighetsdomstol som inte avser en arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist.

Punkt 3 innehåller undantag från kravet på säkerhet beträffande ansökningsmål enligt 11 kap. 17 § vattenlagen (1918:523). I 11 kap. 65, 66 och 97 §§ nämnda lag finns särskilda bestämmelser om kostnader i ansökningsmål och om skyldighet för sökanden att betala förskott i vissa fall. Enligt min mening är det inte lämpligt att prövningen av ett ansökningsmål görs beroende av att sökanden därutöver ställer säkerhet för rättegångskostnaderna.

Av de övriga typer av vattenmål som kan förekomma, nämligen stämningsmål, besvärsmål och underställningsmål, faller de båda sistnämnda utanför den nya lagens tillämpningsområde redan på grund av att talan inte väcks vid vattendomstolen. Stämningsmålen skiljer sig inte nämnvärt från vanliga tvistemål vid allmän domstol. Skyldigheten för en utländsk kärke att ställa säkerhet bör därför gälla i stämningsmål vid vattendomstol.

Punkterna 4–6 motsvarar de undantag som redan nu gäller enligt 1 § andra meningen 1886 års lag.

I punkt 7 tas slutligen förvaltningsdomstolarna och marknadsdomstolen undan från tillämpningsområdet. Det får antas att 1886 års lag inte gäller i mål eller ärenden hos dessa domstolar. Det torde i sådana mål eller ärenden vara sällsynt att en part förpliktas att utge ersättning för rättegångskostnader (jfr dock 21 kap. 11 § föräldrabalken och 18 § fjärde stycket lagen 1970:417 om marknadsdomstol m.m.). I fall då det kan ske

synes det, med hänsyn till arten av de frågor som provas, inte lämpligt att kräva säkerhet för kostnaderna.

Uppräkningen i paragrafen är uttömmande. Kravet att en utländsk käreande i princip är skyldig att ställa säkerhet gäller sålunda t.ex. i mål vid sjörättsdomstol eller vid Stockholms tingsrätt när den handlägger sådana patentmål som enligt 66 § patentlagen (1967:837) kräver särskild sammansättning.

3 § Säkerheten skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld av minst två personer och vara solidarisk. Är säkerheten inte godkänd av svaranden, skall den provas av domstolen. Med svarandens medgivande kan även annan säkerhet ställas.

Säkerheten skall tas i förvar av domstolen eller av den som domstolen utser.

Paragrafen innehåller bestämmelser om säkerhetens beskaffenhet och omhändertagande av säkerheten.

Enligt 1886 års lag skall säkerheten bestå av borgen, som ställs solidariskt såsom för egen skuld av två inom landet bosatta svenska medborgare. En borgen av det slaget skall alltid godtas, om borgensmännen kan anses vederhäftiga. Om käreanden vill ställa säkerhet av annat slag skall den godkännas av svaranden eller av domstolen.

Enligt *första stycket* i förevarande paragraf skall säkerheten bestå av pant eller borgen. Pant kan utgöras av t.ex. pantbrev i fastighet eller av aktier, obligationer eller andra fordringar eller av annan lös egendom. Borgen skall ställas såsom för egen skuld och vara solidarisk. Den kan ställas av såväl fysiska som juridiska personer. Något krav på att borgensmännen skall vara svenska medborgare och bosatta i Sverige eller vara svenska juridiska personer har inte uppställts. Det är emellertid tydligt att borgen som ställs av personer bosatta utomlands eller av utländska juridiska personer många gånger har ett begränsat värde. Blir det aktuellt att utkräva borgensansvaret och betalning inte sker frivilligt, måste svaranden i allmänhet vända sig till en domstol i borgensmännens hemland för att få en exekutionstitel som är verkställbar där. Detta kan vara förenat med stora svårigheter och kostnader.

Om säkerheten inte har godkänts av svaranden, skall den provas av domstolen. Detta överensstämmer i sak med vad som gäller enligt 48 § utsökningslagen (1877:31 s. 1, UL) om säkerhet i utsökningsmål och vad som föreslås i 2 kap. 25 § i det till lagrådet remitterade förslaget till utsökningsbalk. I fråga om pant omfattar prövningen närmast att värdet är tillräckligt för att täcka rättegångskostnaderna enligt 1 §. När det gäller en pantsatt fordran eller borgen kan en solvensprövning vara nödvändig, om svaranden bestrider att gäldenären eller borgensmännen är solventa.

Domstolens beslut med anledning av prövning av säkerheten får överklagas av käreanden endast i samband med talan mot dom eller slutligt

beslut i målet (jfr 49 kap. 8 § RB och NJA 1953 s. 179). Har domstolen godtagit en säkerhet som inte har godkänts av svaranden, får beslutet anses likställt med ett beslut, varigenom en invändning om rättegångshinder har ogillats. Enligt 49 kap. 3 § RB bestämmer rätten efter anmälan om missnöje om talan skall föras särskilt eller inte.

Med svarandens medgivande får även annan säkerhet än pant eller borgen ställas. Vad som främst kan bli aktuellt är borgen som inte uppfyller de krav som har angetts i lagtexten samt företagsinteckning. Eftersom det krävs medgivande av svaranden, behöver domstolen inte pröva säkerhetens beskaffenhet.

När borgen ställs enligt 1886 års lag skall borgensförbindelsen överlämnas till svaranden. Någon bestämmelse om vem som skall omhänderta annan säkerhet som ställs enligt den lagen finns inte. Enligt 15 kap. 5 § fjärde stycket RB gäller att säkerhet med anledning av ett yrkande om kvarstad, skingringsförbud eller annan handräckning skall ställas hos rätten. Det innebär att rätten skall omhänderta säkerheten när ett omhändertagande över huvud taget kan bli aktuellt. På motsvarande sätt skall säkerhet som ställs i utökningsmål omhändertas av kronofogdemyndigheten eller överexekutor.

När en säkerhet som ställs enligt den nya lagen består av annat än borgen kan det ha sina risker att låta säkerheten omhändertas av svaranden. Om käranden vinner målet och säkerheten följaktligen skall återställas, kan svårigheter uppkomma om svaranden vägrar att göra detta eller om han har satt sig ur stånd till det. Vägran att återställa en borgensförbindelse innebär inte i och för sig någon risk för skada, eftersom ett realiserande av borgensansvaret kräver att talan väcks mot borgensmännen. Dessa kan då göra invändning om att förutsättningarna för betalningsskyldighet inte föreligger. Att en borgensförbindelse inte återställs kan emellertid tänkas medföra andra olägenheter.

Det sagda talar för att man beträffande alla former av säkerhet har den huvudregeln att säkerheten skall tas i förvar av domstolen. Denna bör emellertid kunna utse någon annan att omhänderha säkerheten. Detta kan vara lämpligt t.ex. i fråga om en lösöreant. Med en sådan regel kan också bestämmas att pantsatt egendom som innehas av tredje man skall vara kvar i dennes besittning. Det föreligger inte något hinder för domstolen att utse svaranden att omhänderta säkerheten. Detta bör emellertid inte ske annat än om käranden samtycker.

I enlighet med det anförda sägs i *andra stycket* av förevarande paragraf att säkerheten skall tas i förvar av domstolen eller av den som domstolen utser.

Frågan i vad mån käranden är skyldig att ersätta motpartens rättegångskostnader avgörs genom lagakraftgående dom eller slutligt beslut i målet. Verkställighet är emellertid möjlig redan innan avgörandet har vunnit laga kraft. Bestämmelserna härom i 39 och 40 §§ UL innebär att svaranden kan

söka utmätning i en pant som ställts för rättegångskostnaderna så snart en exekutionstitel har meddelats. Panten får emellertid som regel inte säljas förrän exekutionstiteln har vunnit laga kraft. Bestämmelser av samma innebörd har tagits upp i utskökningsbalken (3 kap. 5 § och 8 kap. 4 § i det till lagrådet remitterade förslaget). Eftersom svaranden ändå har sin förmånsrätt i panten finns det dock knappast någon anledning för honom att begära förtida verkställighet.

Betalningsansvar på grund av borgen torde inte kunna utkrävas förrän avgörandet angående rättegångskostnaderna har vunnit laga kraft.

4 § Yrkandet om säkerhet skall framställas senast när svaranden första gången skall föra talan i målet. Var svaranden på grund av laga förfall hindrad att framställa yrkandet då, skall han framställa det så snart det kan ske sedan förfallet upphörde.

När yrkandet om säkerhet har framställts, skall domstolen förelägga käranden att inom en viss tid ställa säkerhet. Ställs inte säkerhet som godkänns av svaranden eller av domstolen, skall talan avvisas.

Paragrafen reglerar frågan om tid för framställande av yrkande om säkerhet och om påföljd för underlåtenhet att ställa säkerhet.

Enligt första meningen i *första stycket* skall yrkandet om säkerhet framställas senast när svaranden första gången skall föra talan i målet. Detta överensstämmer med vad som nu gäller enligt 1 § 1886 års lag jämförd med 28 § lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken (Rp) och 34 kap. 2 § RB. Det innebär t.ex. för tvistemålens del att yrkandet skall framställas senast vid första sammanträde för förberedelse i målet eller i skriftligt svaromål.

Av 28 § Rp jämförd med 34 kap. 2 § RB följer att om svaranden har underlåtit att framställa yrkande om säkerhet i rätt tid men han hade laga förfall för sin underlåtenhet, yrkandet skall framställas så snart det kan ske sedan förfallet upphörde. I överensstämmelse härmed har i första stycket andra meningen av förevarande paragraf tagits upp en bestämmelse som nära ansluter till vad som gäller om laga förfall enligt 34 kap. 2 § RB. Någon uttrycklig föreskrift om att rätten att yrka säkerhet förfaller om yrkandet inte framställs i rätt tid har inte ansetts behövlig. Som en följd av den nya regleringen bör 28 § Rp upphävas såvitt den rör tillämpningen av 1886 års lag.

Enligt *andra stycket* i paragrafen skall domstolen, när yrkandet om säkerhet har framställts, förelägga käranden att inom en viss tid ställa säkerhet. Ställs inte säkerhet som godkänns av svaranden eller av domstolen, skall kärandens talan avvisas. I sak överensstämmer detta med vad som gäller enligt 2 § 1886 års lag. Det finns ingenting som hindrar att domstolen, om säkerhet har ställts men inte godkänts inom förelagd tid, efter tidens utgång förelägger käranden att komplettera säkerheten.

Ett föreläggande att ställa säkerhet har ansetts inte kunna överklagas

särskilt (NJA 1953 s. 179). Har ett yrkande om skyldighet att ställa säkerhet inte bifallits, gäller detsamma som när en invändning om rättegångshinder har ogillats (NJA 1977 s. 349).

5 § I den mån det har avtalats i internationella överenskommelser, som är bindande för Sverige, är utländska medborgare och utländska juridiska personer befriade från skyldigheten att ställa säkerhet och har samma befogenhet att kräva säkerhet som svenska medborgare och svenska juridiska personer.

I paragrafen har tagits upp en bestämmelse om att utländska medborgare och utländska juridiska personer till följd av internationella överenskommelser dels kan vara befriade från skyldigheten att ställa säkerhet, dels kan vara att jämställa med svenska medborgare och svenska juridiska personer i fråga om rätten att kräva säkerhet. Bestämmelsen motsvarar 3 § 1886 års lag. Till skillnad mot vad som nu gäller blir bestämmelsen tillämplig så snart överenskommelsen har trätt i kraft (jfr prop. 1978/79:72 s. 11). Det får ankomma på regeringen att på lämpligt sätt ge till känna när bestämmelsen blir tillämplig i förhållande till en viss stat och om det enligt överenskommelsen gäller särskilda villkor i fråga om t.ex. hemvist (jfr 1 § andra stycket och 2 § kungörelsen 1961:120).

Övergångsbestämmelser

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

Genom lagen upphävs lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada. Den gamla lagen gäller dock i fråga om säkerhet som har ställts före ikraftträdandet.

Om det i en lag eller en annan författning förekommer en hänvisning till den gamla lagen, skall hänvisningen i stället avse den nya lagen.

Den nya lagen föreslås träda i kraft den 1 juli 1980. Samtidigt upphävs 1886 års lag. Enligt denna är en utländsk medborgare skyldig att ställa säkerhet även om han är bosatt i Sverige. Har i det fallet säkerhet ställts före ikraftträdandet, bör säkerheten fortfarande bestå trots att den nya lagen inte kräver säkerhet av den som är bosatt här. Säkerhet som har ställts enligt den gamla lagen bör bestå även i andra fall då den nya lagen inte innebär krav på säkerhet. I enlighet härmed sägs att den gamla lagen gäller i fråga om säkerhet som har ställts före ikraftträdandet.

Som nämnts i avsnitt 2 innehåller åtskilliga kungörelser och förordningar en hänvisning till 1886 års lag. Dessa bör ändras till att avse den nya lagen. Det kan emellertid inte uteslutas att någon författning som innehåller en hänvisning förbises. För det fallet föreslås en bestämmelse om att hänvisningen skall avse den nya lagen.

6.2 Förslaget till lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken

Förslaget innebär att vad som sägs i 28 § Rp om skyldighet att ställa säkerhet enligt 1886 års lag utgår. Den frågan har berörts i anslutning till 4 § förslaget till lag om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader.

7 Hemställan

Jag hemställer att lagrådets yttrande inhämtas över förslagen till

1. lag om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader.
2. lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken.

8 Beslut

Regeringen beslutar i enlighet med föredragandens hemställan.

*Bilaga
De remitterade förslagen*

1 Förslag till**Lag om skyldighet för utländska kärende att ställa säkerhet för rättegångskostnader**

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Om en utländsk medborgare som inte är bosatt här i landet eller en utländsk juridisk person vill väcka talan vid svensk domstol mot en svensk medborgare eller en svensk juridisk person, skall på svarandens yrkande kärenden ställa säkerhet för de rättegångskostnader som han genom laga-kraftätagande avgörande i målet kan bli skyldig att betala.

Vad som i denna lag sägs om mål gäller även ärenden. Med kärende jämställs en malsägande som för talan i brottmål och den som är sökande i ett ärende. Med svarande jämställs den som är tilltalad i brottmål och den som är sökandens motpart i ett ärende.

2 § Säkerhet behöver inte ställas i

1. mål som handläggs enligt lagen (1974:371) om rättegången i arbetstvister,
2. mål vid fastighetsdomstol som inte avser en arrende-, hyres- eller bostadsrättstvist,
3. ansökningsmål enligt 11 kap. 17 § vattenlagen (1918:523),
4. växelmål,
5. käromål som grundas på genstämning,
6. mål som har tagits upp efter offentlig stämning, och
7. mål vid förvaltningsdomstol eller marknadsdomstolen.

3 § Säkerheten skall bestå av pant eller borgen. Borgen skall ställas såsom för egen skuld av minst två personer och vara solidarisk. Är säkerheten inte godkänd av svaranden, skall den prövas av domstolen. Med svarandens medgivande kan även annan säkerhet ställas.

Säkerheten skall tas i förvar av domstolen eller av den som domstolen utser.

4 § Yrkandet om säkerhet skall framställas senast när svaranden första gången skall föra talan i målet. Var svaranden på grund av laga förfall hindrad att framställa yrkandet då, skall han framställa det så snart det kan ske sedan förfallet upphörde.

När yrkandet om säkerhet har framställts, skall domstolen förelägga kärenden att inom en viss tid ställa säkerhet. Ställs inte säkerhet som godkänns av svaranden eller av domstolen, skall talan avvisas.

5 § I den mån det har avtalats i internationella överenskommelser, som är bindande för Sverige, är utländska medborgare och utländska juridiska personer befriade från skyldigheten att ställa säkerhet och har samma befogenhet att kräva säkerhet som svenska medborgare och svenska juridiska personer.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

Genom lagen upphävs lagen (1886:84 s. 14) angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada. Den gamla lagen gäller dock i fråga om säkerhet som har ställts före ikraftträdandet.

Om det i en lag eller en annan författning förekommer en hänvisning till den gamla lagen, skall hänvisningen i stället avse den nya lagen.

2 Förslag till

Lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken

Häriigenom förskrivs att 28 § lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken skall ha nedan angivna lydelse.

Nuvarande lydelse

Utan hinder av nya rättegångsbalken eller vad i denna lag förordnats skola alltjämt anses som gällande

lagen den 19 november 1886 angående skyldighet för utländsk man att i rättegång vid svensk domstol mot inländsk man ställa borgen för kostnad och skada, med iakttagande av att svaranden har att framställa yrkande, varom i 1 § nämnda lag sägs, inom tid, som i 34 kap. 2 § nya rättegångsbalken stadgas; samt

lagen den 30 maj 1930 om beräkning av lagstadgad tid.

Föreslagen lydelse 28 §¹

Utan hinder av nya rättegångsbalken eller vad i denna lag förordnats skall lagen (1930:173) om beräkning av lagstadgad tid alltjämt anses som gällande.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1980.

¹ Senaste lydelse 1974: 575.

LAGRÅDET

Utdrag
PROTOKOLL
vid sammanträde
1979-12-14

Närvarande: justitierådet Holmberg, regeringsrådet Hellner, justitierådet Persson, justitierådet Vängby.

Enligt lagrådet den 13 december 1979 tillhandakommet utdrag av protokoll vid regeringssammanträde den 15 november 1979 har regeringen på hemställan av statsrådet Winberg beslutat inhämta lagrådets yttrande över förslag till

lag om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader och

lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken.

Förslagen har inför lagrådet föredragits av hovrättsassessorn Peter Löfmarck.

Förslagen föranleder följande yttrande av *lagrådet*:

Förslaget till lag om skyldighet för utländska käreande att ställa säkerhet för rättegångskostnader

1 §

I kungörelsen (1969: 645) om vissa rättigheter för statslösa personer och politiska flyktingar föreskrivs i andra stycket första meningen att statslös person eller politisk flykting skall, om han stadigvarande vistas här i riket, vara befriad från skyldighet att ställa säkerhet enligt 1886 års lag. Vistas han inte stadigvarande här i riket, skall han – enligt andra meningen i stycket – i fråga om befrielse från nämnda skyldighet vara likställd med medborgare i den stat där han stadigvarande vistas. Föreskrifterna överensstämmer med Sveriges fördragsenliga skyldigheter enligt art. 16 i 1951 års konvention angående flyktingars rättsliga ställning resp. art. 16 i 1954 års konvention angående statslösa personers rättsliga ställning.

Enligt det remitterade förslaget gäller skyldigheten att ställa säkerhet ej för utländsk medborgare som är bosatt i Sverige. Detsamma torde även utan uttrycklig bestämmelse gälla statslös. Bestämmelsen i andra stycket första meningen i 1969 års kungörelse behövs därför inte vidare. Vad som föreskrivs i andra stycket andra meningen i kungörelsen bör lämpligen tas in i den föreslagna lagen. Samtidigt bör för tydlighets skull klargöras, att statslös person är skyldig att ställa säkerhet enligt den föreslagna lagen, om sådan skyldighet föreligger för medborgare i främmande stat till vilken han har sin närmaste anknytning. I överensstämmelse med vad som föreslås i 1 § första stycket kan bosättningen väljas som anknytningsmoment.

På grund av det anförda förordas att i 1 § tas in ett tredje stycke vari föreskrivs, att den som är statslös eller politisk flykting skall i fråga om skyldigheten att ställa säkerhet enligt denna lag vara likställd med en medborgare i den stat där han är bosatt.

Bestämmelsen innebär bl. a. att, när medborgare i främmande stat enligt överenskommelse som avses i 5 § är befriad från skyldighet att ställa säkerhet, detsamma kommer att gälla för statslös person och politisk flykting som är bosatt i den främmande staten. Däremot får statslös person och politisk flykting inte rätt att ställa krav på säkerhet, om det inte direkt följer av överenskommelse som avses i 5 §.

2 §

Enligt punkt 4 i förslaget behöver säkerhet inte ställas i växelmål. Bestämmelsen motsvarar vad i nuvarande lag stadgas om att säkerhet ej må fordras när talan grundas på växel.

Frågan om ställande av säkerhet i checkmål har inte särskilt berörts vid tillkomsten av checklagarna 1898 och 1932. Det finns emellertid anledning antaga att det undantag för växelmål som nu gäller enligt 1886 års lag innefattar även checkmål. De skäl som kan åberopas för att undantaga växelmålen från lagens tillämpning synes kunna anföras även för checkmålen. Utfärdas nu en ny lag i ämnet torde ett uttryckligt stadgande om undantag för checkmål böra upptagas i lagen. Det kan ske genom att i förvarande paragrafs fjärde punkt efter "växelmål" tillägges "och checkmål".

Förslaget till lag om ändring i lagen (1946: 804) om införande av nya rättegångsbalken

Förslaget föranleder ingen erinran.

JUSTITIEDEPARTEMENTET Utdrag
PROTOKOLL
vid regeringssammanträde
1980-01-10

Närvarande: statsministern Fälldin, ordförande, och statsråden Ullsten, Bohman, Mundebo, Wikström, Friggebo, Mogård, Dahlgren, Åsling, Söder, Krönmark, Burenstam Linder, Wirtén, Holm, Andersson, Boo, Winberg, Adelson, Danell, Petri

Föredragande: statsrådet Winberg

Proposition med förslag till lag om skyldighet för utländska kärke att ställa säkerhet för rättegångskostnader, m.m.

Föredraganden anmäler lagrådets yttrande¹ över förslag till

1. lag om skyldighet för utländska kärke att ställa säkerhet för rättegångskostnader,

2. lag om ändring i lagen (1946:804) om införande av nya rättegångsbalken.

Föredraganden redogör för lagrådets yttrande och anför.

Som lagrådet har förordat bör i lagen om skyldighet för utländska kärke att ställa säkerhet för rättegångskostnader tas in en uttrycklig bestämmelse om vad som skall gälla i fråga om statslösa personer och politiska flyktingar. Bestämmelsen bör lämpligen tas upp som ett nytt tredje stycke i 1 §. Jag godtar lagrådets förslag till lydelse av bestämmelsen. Till följd av det anförda bör andra stycket i kungörelsen (1969:645) om vissa rättigheter för statslösa personer och politiska flyktingar upphävas. Jag ämnar senare anmäla den frågan för regeringen.

Lagrådet har vidare föreslagit att undantaget i 2 § fjärde punkten från kravet på säkerhet i växelmål utvidgas till att omfatta även checkmål. Oavsett vad 1886 års lag skall anses ha för innebörd i fråga om checkmålen finns det skäl som talar för att dessa mål behandlas på samma sätt som växelmål. Jag tänker bl.a. på önskvärldheten av att även checkmålen handläggs skyndsamt. Jag har därför inte någon invändning mot lagrådets förslag på denna punkt.

¹ Beslut om lagrådsremiss fattat vid regeringssammanträde den 15 november 1979.

Hemställan

Med hänvisning till vad jag nu har anfört hemställer jag att regeringen föreslår riksdagen att anta de av lagrådet granskade förslagen med vidtagna ändringar.

Beslut

Regeringen ansluter sig till föredragandens överväganden och beslutar att genom proposition föreslå riksdagen att anta de förslag som föredraganden har lagt fram.

